

Obituary
Svetlana Mikhailovna Czervonnaja (1936-2020)

We mourn for our friend and colleague Svetlana Czervonnaja. She died on 9 November 2020 and was buried yesterday in Toruń.

She was godmother at the cradle of our institute and until the end she was an active member in the Advisory Board of ICATAT. We still had many plans together, but we must painfully acknowledge that time is finite for each of us.

In blessed memory of our Svetlana khanum "Babushka" Czervonnaja.

The first and most important love of Svetlana khanum were the Tatars, especially Crimean Tatars. The fight for the right of the Crimean Tatars to return to their historical homeland was their "Carthage", and the Crimean Tatars therefore rightly consider her as one of them. She has always devoted much energy and attention to researching and popularizing the history and culture of the Tatars in Europe and around the world, not only with her books, but also with public activities, protests, conferences and discussions that encouraged young scholars, to consistently stand up for minority rights and democracy. For her, science was not an ivory tower, but a social responsibility. Thanks to her efforts, a unique institution was founded, the Tatar Religious Literature Research

Center (CENTER FOR KITAB STUDIES) at the Nicolaus Copernicus University in Torun (Poland). She graduated from the Moscow State University of M. W. Lomonosov, finished postgraduate studies at the Academy of Fine Arts in the USSR. She held the titles of Doctor Honoris Causa of the Ivan Javakhishvili Tbilisi State University (Georgia) and the Karachay-Cherkess State University (Russian Federation).

Svetlana Mikhailovna Czerwonnaja was an art critic, cultural scientist, professor, Honoured Artist of the Republic of Tatarstan, a passionate advocate of Tatars all over the world. A significant part of her life and scientific interests is connected with Kazan, Tatarstan, the Tatars in general, but also with Germany, Berlin and Magdeburg, Crimea and the Caucasus. Her books "The Art of the Soviet Tatars" (1978) and "Contemporary Muslim Art of the Peoples of Russia" (2008) were the first and remained for a long time unique, comprehensive studies on the art of the Tatars and other Muslim nations in Russia. In Berlin and Magdeburg she also published many texts and books, she initiated conferences and meetings, for example in the German Bundestag, German Foreign Office and the Secretariat for Minority Issues.

She was always interested in national cultures, the processes of their interaction and mutual influence, the national movements of the peoples of the Russian Federation and the Soviet Union, and the expression of their ideals in art.

Svetlana khanum will be remembered by all who knew her as a talented and enthusiastic scientist, as a woman of unyielding will, as an uncompromising fighter, faithful to her scientific and civic Credo as an incredibly energetic and wise, responsive person.

The pandemic period has made a reunion impossible this year, the Turkish Studies Congress in Warsaw, the DAVO Congress in Warsaw and the Turkologists' Day in Mainz have been postponed to 2021 and 2023 respectively, joint book projects remain unfinished and our summer school in Marseille and Rethimnon will now have to do without her.

Together with our colleagues from the Crimea, Tatarstan, Poland, Austria and Germany, we mourn the loss of a quarrelsome, cheerful, humane academic who was a guide for many of us, popularized rare academic disciplines, gave confidence and respect to "small nations" and resolutely opposed despotism, dictatorship and hostility to Islam.

We express our sincere condolences to family and friends.

On behalf of all Members, Friends and Fellows of ICATAT

Dr. Mieste Hotopp-Riecke
Dr. Stephan Theilig
Dr. Ewa Drewnowska
Prof. Dr. Iskander Gilyazov
Monika Górk
Dr. Marat Gibatdinov
Ildar Kharissov
Prof. Dr. Adas Jakubauskas
Dominik Jakub Napiwodzki
Prof. Dr. Dilara Usmanova
Dr. Temur Kurshutov
Prof. Dr. Ismail Kerimov
Dzhemile Umerova
Dr. Hüseyin Çiçek
Ammar Awaniy
Torsten Sowada

Kazan, Magdeburg, Bernau, Berlin, Bregenz, Vilnius, Aqmescit/Simferopol
14th November 2020

Nachruf
Swietlana Michailowna Czerwonnaja (1936-2020)

Wir trauern um unsere Freundin und Kollegin Swetlana Czerwonnaja. Sie verstarb am 9. November 2020 und wurde gestern in Torun beigesetzt.

Sie war Taufpatin unseres Institutes und bis zuletzt aktiv im Advisory board des ICATAT. Wir hatten noch viele Pläne, doch wir müssen schmerzlich zur Kenntnis nehmen, dass die Zeit für jede/n von uns endlich ist.

Zur gesegneten Erinnerung an unsere Swetlana khanum "Babuschka" Czervonnaja

Die erste und wichtigste Liebe von Swetlana khanum galt den Tataren, insbesondere denen der Krim. Der Kampf um das Recht der Krimtataren auf Heimkehr in ihre historische Heimat, war ihr "Karthago", die Krimtataren betrachten sie deshalb zurecht als eine der ihren. Sie widmete der Erforschung und Popularisierung der Geschichte und Kultur der Tataren Europas und auf der ganzen Welt immer viel Energie und Aufmerksamkeit, nicht nur mit ihren Büchern, sondern auch mit öffentlichen Aktivitäten, Protesten, Konferenzen und Diskussionen, die junge Wissenschaftler*innen ermutigte, konsequent für Minderheitenrechte und Demokratie einzustehen. Wissenschaft war für sie nicht Elfenbeinturm, sondern gesellschaftliche Verantwortung. Dank ihrer Bemühungen wurde eine einzigartige Institution gegründet, das Zentrum für das Studium des tatarischen Buches (CENTER FOR KITAB STUDIES) an der Nicolaus Copernicus Universität in Torun (Polen). Sie promovierte an der Moskauer Lomonossow-Universität, habilitierte dort und schloß ihre postgraduierten Studien ab an der Akademie der Künste der UdSSR. Sie hielt Ehrendokortitel der Ivan Javakhishvili-Staats-Universität Tbilisi (Georgien) und der Karatschay-Tscherkessischen Staats-Universität. Sie war Mitglied vieler Akademikervereinigungen wie der Deutschen Arbeitsgemeinschaft Vorderer Orient, wo sie den ICATAT-Arbeitskreis „Islam in Post-Communist Eurasia“ betreute, sie war Mitglied der Deutschen Gesellschaft für Osteuropakunde, Mitglied der Deutschen Gesellschaft für Volkskunde und des International Council for Central and East European Studies.

Swetlana Michailowna Czervonnaja war Kunstkritikerin, Kulturwissenschaftlerin, Professorin, Verdiente Kunstfachfrau der Republik Tatarstan, eine leidenschaftliche Verfechterin der Tataren auf der ganzen Welt. Ein bedeutender Teil ihres Lebens und ihrer wissenschaftlichen Interessen ist mit Kasan, Tatarstan, den Tataren im Allgemeinen aber auch mit Deutschland, mit Berlin und Magdeburg, mit der Krim und dem Kaukasus verbunden. Ihre Bücher "Die Kunst des Sowjetischen Tatars" (1978) und "Zeitgenössische islamische Kunst der Völker Russlands" (2008) waren die ersten und blieben lange Zeit einzigartige, umfassende Studien über die Kunst der Tataren und weiterer muslimischer Völker Russlands. In Berlin und Magdeburg veröffentlichte sie ebenfalls Texte und Bücher, initiierte Konferenzen und Treffen, zum Beispiel im Deutschen Bundestag, Deutschen Auswärtigen Amt und dem Sekretariat für Minderheitenfragen.

Sie interessierte sich immer für nationale Kulturen, die Prozesse ihrer Interaktion und gegenseitigen Beeinflussung, für die nationale Bewegungen der Völker der Russländischen Föderation und der Sowjetunion, sowie des Ausdrucks derer Ideale in der Kunst.

Swetlana hanum wird allen in Erinnerung bleiben, die sie als talentierte und begeisterte Wissenschaftlerin kannten, als Frau mit unnachgiebigem Willen, als kompromisslose Kämpferin, getreu ihres wissenschaftlichen und bürgerlichen Credo, als unglaublich energische und kluge, reaktionsschnelle Person.

Die Pandemie-Zeit hat in diesem Jahr ein Wiedersehen unmöglich gemacht, sowohl der Turkologie-Kongress in Warschau, als auch der DAVO-Kongress in Osnabrück sowie der Turkologen-Tag in Mainz wurden auf 2021 bzw. 2023 verschoben, gemeinsame Buchprojekte bleiben unvollendet und unsere Summer-School in Marseille, auf Hiddensee und in Rethimnon wird nun ohne sie auskommen müssen. Zusammen mit den Kolleg*innen von der Krim, aus Tatarstan, Polen, Litauen, Österreich und Deutschland trauern wir um eine streitbare, lebensfrohe, menschenzugewandte Akademikerin, die Vielen von uns Wegweiserin war, "Orchideen-Forscher" ermutigt hat, "kleinen Völkern" Zuversicht und Hochachtung gab und Despotismus, Diktatur und Islam-Feindschaft resolut entgegentrat.

Wir sprechen Familie und Freunden unser aufrichtiges Beileid aus.

Im Namen aller Mitglieder, Freunde und Fellows des ICATAT

Dr. Mieste Hotopp-Riecke
Dr. Stephan Theilig
Dr. Ewa Drewnowska
Prof. Dr. Iskander Gilyazov
Monika Górka
Dr. Marat Gibatdinov
Ildar Kharissov
Prof. Dr. Adas Jakubauskas
Dominik Jakub Napiwodzki
Prof. Dr. Dilara Usmanova
Dr. Temur Kurshutov
Prof. Dr. Ismail Kerimov
Dzhemile Umerova
Dr. Hüseyin Çiçek
Ammar Awaniy
Torsten Sowada

Kazan, Magdeburg, Bernau, Berlin, Bregenz, Vilnius, Aqmescit/Simferopol
14. November 2020

ТАЗИЕ

Достумыз ве зенаатдашымыз Светлана Червонная (1936-2020)

2020 сенеси ноябрьнинъ 9-ында кечинди ве тюневин Торуни шеэринде дефн олунды.

О, ИКАТАТнынъ бешигини биринджи куньлеринден тебретип кельген ве сонъки куньлерине къадар Институтымызнынъ Консультатив Шурасынынъ фааль азасы эди. Онынъ истеклери ве бизнен берабер япаджакъ планларымыз гъает чокъ эди, амма языкъ ки, бу дюньяда бизим эпимизнинъ омюримиз сынъырлыдыр.

Светлана ханым, Червонная «бита»нынъ айдын хатырасына.

Светлана Михайловна татарларны, хусусан кырымтатар халкъыны пек север эди. Кырымтатар халкъынынъ тарихий мекяналарына къайтып келюви огърундаки курешине къолтутмакъны ич бир вакъыт унутмаз эди. Онынъ омюрининъ девамында язган кыйметли китаплары, ичтимай фааллиги, тешкиятландырган конференциялары, генч алимлрге азлык халкъларнынъ акъкъы ичюн курешмеге гъыда берген мунакъашалары татарларнынъ тарихины огренмеге, Авропада ве бутюн дюньягъа бильдирмеге давет эте эди. Онынъ нокътаи назарында илим буюк ичтимай месюлиетликнен гъадаланган бир саа эди.

Шу себептен де, онынъ тырышчанлыгъы нетиджесинде, Торуниде (Полония) Николай Коперник адына университетинде (CENTRE FOR KITAB STUDIES) татар китабыны огренюв Меркези ачылган эди. О, М.В.Ломоносов адына МДУ, СССР санат Академиясыны битирген сонъ, Иван Джавахишвили адына Тбилиси ве Къарачай-Черкес девлет университетлерининъ фахрий докторы оларакъ сайланган эди.

Светлана Михайловна – санатшынас, профессор, Татарстан Джумхуриетининъ санатта нам къазанган эрбабы, бутюн дюньяда яшаган татарларнынъ акъ-укъукъыны атешин къорчалайдыжысы эди.

Омюрининъ чокъусы къысмы ве ильмий ишлери Казан, Татарстан, Кырымнен ве бус-бутюн татар дюньясыннен, даа десенъиз, Алмания, Берлин, Магдебург ве Кавазнен багълы эди. Онынъ «Искусство Советской Татарии» (1978), «Современное исламское искусство народов России» (2008) киби китаплары бу меселени дюньягъа яйылаган энъ биринджи китаплар олдылар. Бу китапларда Светлана ханымнынъ Русиеде яшаган мусульман халкъларынынъ ве татарларнынъ санаты акъкъында язылган атель-хусус эмиетке малик оладжакъ бенъзерсиз ве комплексли ильмий ишлери муджесемленген эдилер. Берлин ве Магдебургда о, бир сыра макъалелер дердж этти ве китаплар нешир этти. Алманияда, Бундестагда, Тышкъи ишлер назирлигинде ве кучюк халкълар ишлери боюнджа кятиплигинде конференциялар ве корюшювлер тешкиль эткен эди. О, миллий медениет, оларнынъ бири-бирине тесири ве багълары, санатта гъаелерининъ акс олунувы, Русиеде ве Советлер Биригинде яшаган халкъларнынъ миллий аркетлеринен пек меракъланган бир инсан эди. Светлана ханым зенаатдашлары ве достларынынъ ве оны бильген инсанларнынъ анъында истидатлы, илим алемине джан-гонълюнен берильген алиме, челик ирадели, мукъаддес ёлундан тайпынмаган курешчи, ильмий ве ватандашлыкъ гъаелерине садыкъ, къудретли, акъыл-идракли инсан оларакъ къаладжагъы шубесиздир.

Пандемия бу сене Варшавада тюркшынаслар конференциясы, DAVO Конгресси, Майнцта тюркшынаслар кунюнинъ отъкерильмесине сед чекти. Олар 2021 ве 2023 сенелерге кечирильди. Язык мектеплеримизде - Марсельде ве Ретимнода отъкериледжек китап проектлеримиз сонъуна ирмеди, оларны биз энди Светлана ханымсыз кечирмек ихтиярына къаладжагъмыз.

Къырым, Татарстан, Полония, Исвечре ве Алманиядаки зенаатдашлар ве достлар омюримизнинъ сонъуна къадар Светлана Червоннаяны къоркъубильмез, шень-шераметли къадын, ёлбашчы ве мешъалимиз олгъаныны, надир ве инсаниетли алиме, академик неширлерни тешвикъ эткен, кучюк халкъларнынъ урьметини дигер халкълар арасында юксельтмеге ынтылгъан, диктатура ве исламофобларгъа къаршы чыкъкъан инсан оларакъ хатырлайджакъмыз.

Мерхуменинъ тувгъанлары ве дост-эшлерине чин гонъюльден тазие бильдиремиз.

ИКАТАТнынъ векиллери, достлары ве ильмий хадимлери:

Др. Мисте Хотопп-Рике
Др. Штефан Тейлиг
Др. Эва Дрюновска
Проф. Др. Искэндэр Гилязов
Проф. Др. Адам Якубаускас
Моника Горка
Др. Марат Гибатдинов
Ильдар Харисов
Доминик Якуб Напивоудски
Проф. Др. Дилара Усманова
Проф. Др. Исмаил Керимов
Др. Темур Куршуттов
Аммар Аваний
Торстен Совада
Джемиле Умерова
Др. Хусаин Чичек

Казан, Магдебург, Бернау, Берлин, Брегенц, Вильнюс, Акъмесджит/Симферополь

14 ноябрь 2020с.

Некролог
Светлана Михайловна Червонная (1936-2020)

Дустыбыз хэм хезмэттәшебез Светлана ханым Червонная 2020 елның 9 ноябрәндә фани дөнъядан бакыйлыкка күчте һәм кичә Торунь шәһәрәндә жирләнде.

Ул ИКАТАТка нигез салган вакыттан бирле, безнен рухи анабыз буларак, соңгы сулышына кадәр институтның Гыйльми Шурасының актив әгъзасы булып торды. Тормышка ашырылмаган уртақ планнарыбыз, тәмамланмаган эшләребез бик күп калды, ләкин һәрберебез дә бу дөнъяда вакытлы кунаклар икәнлеген танырга мәжбүрбез.

Светлана ханым Червонная “әбекәй”нең изге хатирәсенә

Светлана ханымның беренче һәм иң олы мәхәббәте – Татар, бигрәк тә Кырым татар халкы булды. Кырым татарларның үз тарихи ватаннарына кайту хокукын яклап, ул армый-талмый көрәш алып барды. Кырым татарлары да аны һичшиксез үз иттеләр, якин күрделәр. Татар тарихын һәм мәдәниятен Европада һәм дөнъя күләмендә популярлаштыруга, аны фәнни өйрәнүгә ул үзенең күп вакытын, энергиясен сарыф итте. Китаплары белән генә түгел, конференцияләр, төрле жәмәгать чаралары, протестлар, дискуссияләр оештырып, ул яшь галимнәрне азчылык халыкларының хокукларын саклауга чакырды, демократия тарафдарлары булырга өндәде. Аның өчен галим булу – ул югары дәрәжәдә социаль җаваплылыкка ия булуны аңлата иде.

Светлана ханымның тырышлыгы белән Николай Коперник исем. Университетта (Торунь, Польша) уникаль фәнни үзәк - “Татар Китапчылыгын өйрәнү үзәге” (CENTER FOR TATAR STUDIES) төзелде.

Светлана Червонная Мәскәү дәүләт университетында укып, СССР Сәнгать Академиясендә диссертация яклады, Тбилиси Дәүләт университеты һәм Карачай-Чиркәс Дәүләт университетының шәрәфле әгъзасы, “Татарстанның атказанган сәнгать эшлеклесе” дигән мактаулы исемгә ия булды. Ул киң гыйлемле мәдәният белгече, профессор, нәфис сәнгать тәнкыйтьчеләренең иң абруйлысы иде. Татар мәнфәгатьләрен бөтен дөнъя киңлегендә кайнар яклаучыларның алгы сафында баручыларның берсе иде.

Галимәнең тормышы һәм фәнни эшчәнлегенең иң күп өлеше Казан, Татарстан, Кырым, гомумән алганда, Татар дөнъясы, шулай ук, Германия, Берлин, Магдебург һәм Кавказ белән бәйлә иде.

“Совет Татарстаны сәнгате” (1978), “Россия халыкларының заманча ислам сәнгате” (2008) һ.б. китаплары татар сәнгате һәм Россиянең башка мөселман халыклары сәнгатьләрен фәнни өйрәнүдә беренче карлыгачлар булып, күп еллар дэвамьнда әлеге өлкәдә өлге, үрнәк булырлык уникаль хезмәтләр рәтендә саналып киләләр.

Светлана ханым Берлин һәм Магдебургта да күпсанлы мөкаләләр, китаплар бастырды, конференцияләр оештырды. Мисал итеп Германия Бундестагы, Тышкы эшләр министрлыгы һәм Азчылыктар эшләре секретариатындагы фәнни чараларны атап узарга мөмкин.

Ул һәрчак милли мәдәниятләр һәм аларның үзара йогынтысы, Россия һәм СССР халыкларының милли хәрәкәте, аларның сәнгатьтә чагылышы белән кызыксынды.

Светлана ханымны белгән барчабыз да, аны сәләтле һәм фидакарь галим, көчле ихтыярлы зат, армас-талмас көрәшче, үзенең фәнни һәм тормыш кыйбласына тугрылыклы калган, зур рухи көчкә ия булган шәхес, зирәк һәм ярдәмчел зат буларак истә калдырачак.

Пандемия чоры күрешүләренә чикләде, Варшавадагы быелгы Төркият фәннәре һәм DAVO Конгресслары, Майнцта Төркиятче галимнәр көннәре 2021 һәм 2023 елларга күчерелде, кызганыч, уртақ китаплар, проектлар тәмамланмый калды, шулай ук безнең Марсель һәм Ретимнодагы Жәйге мәктәпләребез галимәнең мөһим өлешеннән мөхрүм калды.

Кырым, Татарстан, Польша, Австрия, Германиядәге хезмәттәшләребез белән бергә, без бәхәсчән, шат күңелле, кешелекле галимәбезне, күпләребезне тугры юлга өндәүче, сирәк академик юнәлешне популярлаштыручы, "кече халыкларга" алга таба үсеш юлында ныклы таяныч булып, зур ышаныч биргән, аларга хөрмәт күрсәткән; золымга, диктатурага һәм Исламга карата дошманлыкка каршы нык торучы олы затыбызны югалтуыбызны авыр кичерәбез.

Гаиләсе һәм якыннарының кайгысын ихлас уртаклашабыз.

ИКАТАТ дуслары һәм әгъзалары:

Др. Мисте Хотопп-Рике
Др. Штефан Тейлиг
Др. Эва Дрюновска
Проф. Др. Искәндәр Гилязов
Моника Горка
Проф. Др. Адас Якубаускас
Dr. Марат Гибатдинов
Илдар Харисов
Доминик Якуб Напиводзки
Проф. Др. Дилара Усманова
Проф. Др. Исмаил Керимов
Жәмилә Умерова
Др. Хөсәен Чичек
Др. Темур Куршуттов
Аммар Аваний
Торстен Совада

Казан, Магдебург, Бернау, Берлин, Брегенц, Вильнюс, Акъмесджит/Симферополь
14 ноябрь, 2020

POŻEGNANIE
Swietłana Michailowna Czerwonnaja (1936-2020)

**Z głębokim żalem żegnamy naszą przyjaciółkę i akademicką koleżankę Swietlanę Czerwonną,
zmarłą 9 listopada 2020 roku i pochowaną wczoraj w Toruniu.**

Była ona matką chrzestną naszego instytutu i do końca działała w nim jako aktywny członek Rady Programowej ICATAT. Wciąż mieliśmy wiele wspólnych planów, ale boleśnie przekonaliśmy się o tym, że czas każdego z nas jest policzony.

Ku pamięci naszej Swietłany-Chanum "Babuszki" Czerwonnej.

Pierwszą i najważniejszą miłością Swietłany-Chanum byli Tatarzy, zwłaszcza Tatarzy Krymscy. Walka o prawa Tatarów Krymskich do powrotu na Krym – ich historycznej ojczyzny była jej "idée fixe" i przez jej zaangażowanie w tę sprawę Tatarzy Krymscy uważali ją za jedną z nich.

Zawsze poświęcała wiele energii i uwagi badaniom i popularyzacji historii i kultury Tatarów w Europie i na świecie, nie tylko poprzez swoje publikacje, ale również poprzez aktywne działania: udział w protestach, konferencjach i dyskusjach, które zachęcały młodych naukowców do konsekwentnego opowiadania się za prawami mniejszości i demokracją. Nauka nie była dla niej więżą z kości słoniowej, ale społeczną odpowiedzialnością. Dzięki jej staraniom na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu powstała wyjątkowa instytucja – Centrum Badań Piśmiennictwa Religijnego Tatarów (Centrum Badań Kitabistycznych). Ukończyła Moskiewski Uniwersytet im. M. W. Łomonosowa oraz studia podyplomowe na Akademii Sztuk Pięknych ZSRR. Uzyskała tytuły doktora honoris causa Państwowego Uniwersytetu im. Iwana Dżawachiszwilego w Tbilisi (Gruzja) oraz Karaczajsko-Czerkieskiego Uniwersytetu Państwowego (Federacja Rosyjska).

Swietłana Michailowna Czerwonnaja była krytykiem sztuki, kulturoznawcą, profesorem a przede wszystkim pasjonatką tematyki tatarskiej. Została wyróżniona tytułem: Zasłużony dla Republiki Tatarstanu.

Znaczna część jej życia i zainteresowań naukowych związana jest z Kazaniem, Tatarstanem, Tatarami ogólnie, ale także z Niemcami: Berlinem i Magdeburgiem, Krymem oraz Kaukazem. Jej książki "Sztuka Tatarów Sowieckich" (1978) i "Współczesna Sztuka Muzułmańska Narodów Rosji" (2008) były pierwszymi i przez długi czas pozostawały jedynymi, obszernymi opracowaniami na temat sztuki Tatarów i innych narodów muzułmańskich w Rosji. W Berlinie i Magdeburgu, profesor Czerwonnaja również opublikowała wiele tekstów i książek, organizowała liczne konferencje i spotkania, m. in. w niemieckim Bundestagu, niemieckim Ministerstwie Spraw Zagranicznych i Sekretariacie do Spraw Mniejszości.

Zawsze interesowała się kulturami Federacji Rosyjskiej i Związku Radzieckiego - ich interakcjami, wzajemnymi wpływami oraz ruchami narodowymi oraz wyrażaniem ich ideałów w sztuce.

Swietłana-Chanum pozostanie zapamiętana przez wszystkich, którzy ją znali, jako utalentowana i entuzjastyczna profesorka, jako kobieta o niezłomnej woli, bezkompromisowa wojowniczką i aktywistką, wierna swojemu naukowemu i obywatelskiemu credo, jako osoba niezwykle energiczna.

Okres pandemii uniemożliwił nam tegoroczne spotkanie, Kongres Studiów Tureckich i Kongres DAWO w Warszawie oraz Dzień Turkologów w Moguncji zostały przełożone odpowiednio na 2021 i 2023 r., wspólne projekty książkowe pozostaną niedokończone, a nasza letnia szkoła w Marsylii i Rethimnon będzie musiała teraz trwać bez niej.

Wraz z naszymi kolegami z Krymu, Tatarstanu, Polski, Austrii i Niemiec opłakujemy stratę walecznej, radosnej, i po ludzku ciepłej Mentorki, która była przewodniczką dla wielu z nas oraz wsparciem w promocji naszych rzadkich dyscyplin naukowych, w walce o zaufanie i szacunek dla „małych narodów” oraz w sprzeciwie wobec despotyzmu, dyktaturze a także wrogości wobec islamu.

Składamy szczere kondolencje rodzinie i przyjaciołom.

W imieniu przyjaciół, pracowników i współpracowników Instytutu **ICATAT**

Dr. Mieste Hotopp-Riecke
Dr. Stephan Theilig
Dr. Ewa Drewnowska
Prof. Dr. Iskander Gilyazov
Monika Górka
Dr. Marat Gibatdinov
Ildar Kharissov
Prof. Dr. Adas Jakubauskas
Dominik Jakub Napiwodzki
Prof. Dr. Dilara Usmanova
Dr. Temur Kurshutov
Prof. Dr. Ismail Kerimov
Dzhemile Umerova
Dr. Hüseyin Çiçek
Ammar Awaniy
Torsten Sowada

Kazań, Magdeburg, Bernau, Berlin, Bregencja, Wilno, Aqmescit/Symferopol
14 Listopada 2020

Некролог Світлана Михайлівна Червона (1936-2020)

**Сумуємо за нашою подругою та колежанкою Світланою Червоною.
Вона померла 9 листопада 2020 року та була похована вчора у м. Торунь, Польща.**

Вона була "хрещеною матір'ю" *Інституту досліджень Кавказу, Татарика та Туркестану* в Німеччині (ICATAT e.V.), що стояла біля його колиски та до останніх днів була активною членкінею Консультативної Ради нашого Інституту. У нас ще було багато спільних планів, але доводиться з болем визнати, що час кожного з нас обмежений.

Світлої пам'яті дорогій Світлані-ханум, "бабусі" Червоної

Першою та головною любов'ю Світлани Михайлівни були татари, перш за все - кримські. Боротьба за право повернення кримських татар на їхню історичну батьківщину була її "Карфагеном", про який вона ніколи не забувала. Та кримські татари по праву вважають її однією з них. Вона завжди багато уваги приділяла вивченню та популяризації історії та культури татар в Європі та у цілому світі, не тільки своїми книгами, а й громадською активністю, протестами, конференціями та дискусіями, які спонукали молодих вчених послідовно відстоювати права національних меншин і демократію. Для неї наука була не щось ізольоване від сьогодення, а великою соціальною відповідальністю.

Саме завдяки її зусиллям був відкритий унікальний Центр вивчення татарської книги (CENTRE FOR KITAB STUDIES) при Університеті Миколая Коперніка у Торуні (Польща). Пані Світлана закінчила МДУ ім. М.В. Ломоносова, аспірантуру Академії мистецтв СРСР, була обрана почесним доктором Тбіліського державного університету ім. І. Джавахішвілі та Карачаєво-Черкеського державного університету.

Світлана Михайлівна Червона - мистецтвознавець, культуролог, професор, заслужений діяч мистецтв республіки Татарстан, пристрасна захисниця татар у всьому світі. Значна частина її життя і наукових інтересів була пов'язана з Казанню, Татарстаном, Кримом і татарським світом взагалі, а також з німецькими містами Берліном та Магдебургом, Кавказом. Її книжки «Мистецтво радянської Татарії» (1978), «Сучасне ісламське мистецтво народів Росії» (2008) були першими у своєму роді, та ще довго залишалися унікальними, комплексними дослідженнями мистецтва татар і мусульманських народів Росії. У Берліні та Магдебурзі вона також опублікувала безліч статей та книжок, ініціювала конференції та зустрічі, наприклад, в Бундестазі Німеччини, Міністерстві закордонних справ і Секретаріаті у справах меншин. Її завжди цікавили національні культури, процеси їх взаємодії та взаємовпливу, національні рухи народів Росії та Радянського Союзу, вираз їх ідеалів у мистецтві.

Всі, хто знав Світлану-ханум, запам'ятають її, як талановиту та захоплену вчену, жінку непохитної волі, безкомпромісну борчиню, яка була вірна своєму науковому та громадянському кредо, як неймовірно енергійну, мудру та чуйну людину.

Період пандемії унеможливив наші зустрічі в цьому році: Конгрес тюркологів та Конгрес DAVO в Варшаві, День тюркологів у Майнці були перенесені на 2021 та 2023 роки відповідно, спільні книжкові проекти залишаються незавершеними, а наші літні школі в Марселі та Ретімно доведеться втілювати без її участі.

Разом з нашими колежанками та колегами з Криму, Татарстану, Польщі, Австрії та Німеччини ми оплакуємо втрату сміливої, веселої та людяної вченої, яка була для багатьох з нас провідником у поширенні рідкісних академічних дисциплін, вселяла в «малі народи»

впевненість та у інших - повагу до них, рішуче виступаючи проти деспотизму, диктатури та ісламофобії.

Висловлюємо щирі співчуття рідним та близьким.

Членкіні та члени, наукові співробітницї та співробітники “Інституту досліджень Кавказу, Татарики та Туркестану” (ІСАТАТ):

**др. Місте Хотопп-Ріке
др. Штефан Тейліг
др. Ева Древновська
проф. др. Іскандер Гілязов
Моніка Горка
др. Марат Гібатдінов
Ільдар Харіссов
проф. др. Адам Якубаускас
Домінік Якуб Напіводцькі
проф. др. Ділара Усманова
др. Темур Куршутов
проф. др. Ісмаїл Керімов
Джеміле Умерова
др. Хюсейін Чічек
Аммар Аваній
Торстен Совада**

Казань, Магдебург, Бернау, Берлін, Брегенц, Вільнюс, Сімферополь/Акьмесджит
14 листопада 2020р.

Başsađlığı
Svetlana Mikhailovna Çervonnaya (1936-2020)

Arkadaşımız ve meslektaşımız Svetlana Çervonnaya'nın yasını tutuyoruz. 9 Kasım 2020'de vefat etti ve dün Toruń'a gömüldü.

Enstitümüzün beşiginde vaftiz annesiydi ve sonuna kadar ICATAT Danışma Kurulu'nda aktif bir üye oldu. Hâlâ birlikte birçok planımız vardı, ancak her birimiz için zamanın sınırlı olduğunu acı bir şekilde kabul etmeliyiz.

Svetlana hanım "Babuška" Çervonnaya'nın kutsanmış sevecen anısına.

Svetlana Hanım'ın ilk ve en önemli aşkı Tatarlar, özellikle Kırım Tatarlarıydı. Kırım Tatarlarının tarihi vatanlarına dönme hakkı mücadelesi onun "Kartaca"dı ve bu nedenle Kırım Tatarları haklı olarak onu onlardan biri olarak görürler. Tatarların tarihini ve kültürünü Avrupa'da ve dünyada araştırmaya ve popüler hale getirmeye her zaman çok fazla enerji ve dikkat vermiştir, sadece kitaplarıyla değil, aynı zamanda genç akademisyenleri sürekli olarak cesaretlendiren halka açık etkinlikler, protestolar, konferanslar ve tartışmalarla azınlık hakları ve demokrasi için ayağa kalkın. Onun için bilimsel işi bir "fil dişi kulesi" değil, sosyal bir sorumluluktur. Onun çabaları sayesinde, Torun'daki (Polonya) Nicolaus Copernicus Üniversitesi'nde Tatar Edebiyatı Araştırma Merkezi (KİTAB ÇALIŞMALARI MERKEZİ) adlı benzersiz bir kurum kuruldu. Moskova Devlet Üniversitesi M. W. Lomonosov'dan mezun oldu, SSCB Güzel Sanatlar Akademisi'nde yüksek lisans eğitimini tamamladı. Ivan Javakhishvili Tiflis Devlet Üniversitesi (Gürcistan) ve Karaçay-Çerkes Devlet Üniversitesi (Rusya Federasyonu) Doktor Honoris Causa unvanlarını aldı.

Svetlana Mikhailovna Çervonnaya, bir sanat eleştirmeni, kültür bilimci, profesör, Tataristan Cumhuriyeti'nin Onurlu Sanatçısı, tüm dünyada Tatarların tutkulu bir savunucusuydu. Hayatının ve bilimsel ilgi alanlarının önemli bir kısmı, Kazan, Tataristan, genel olarak Tatarlar ve ayrıca Almanya, Berlin ve Magdeburg, Kırım ve Kafkasya ile bağlantılıdır. "Sovyet Tatarlarının Sanatı" (1978) ve "Rusya Halklarının Çağdaş Müslüman Sanatı" (2008) kitapları ilkiydi ve Tatarların ve diğer Müslüman ulusların sanatı üzerine uzun bir süre benzersiz, kapsamlı çalışmalar olarak kaldı. Rusya'da, Berlin ve Magdeburg'da birçok metin ve kitap yayınladı. Alman Federal Meclisi, Alman Dışişleri Bakanlığı ve Azınlık Meseleleri Sekreterliği gibi konferanslar ve toplantılar başlattı. Ulusal kültürler, etkileşim süreçleri ve karşılıklı etki süreçleri, Rusya Federasyonu ve Sovyetler Birliği halklarının ulusal hareketleri ve ideallerinin sanatta ifadesi ile her zaman ilgilendi.

Svetlana hanım, onu yetenekli ve hevesli bir bilim adamı, kararlı iradeli bir kadın olarak, bilimsel ve sivil Credo'suna inanılmaz derecede enerjik ve bilge, duyarlı bir insan olarak ödün vermeyen bir savaşçı olarak tanıyan herkes tarafından hatırlanacak.

Pandemi dönemi bu yıl yeniden bir araya gelmeyi imkansız hale getirdi, Varşova'daki Türkünleşlik Kongresi, Mainz'deki DAVO Kongresi ve Mainz'daki Türkologlar Günü sırasıyla 2021 ve 2023'e ertelendi, ortak kitap projeleri yarım kaldı ve Marsilya'daki yaz okulumuz ve Rethimnon artık onsuz idare etmek zorunda kalacak.

Kırım, Tataristan, Polonya, Avusturya ve Almanya'dan meslektaşlarımızla birlikte, çoğumuza rehberlik eden, nadir akademik disiplinleri popülerleştiren, "küçük uluslara güven ve saygı duyan, kavgacı, neşeli, insancıl bir akademisyenin kaybının yasını tutuyoruz. "ve despotizme, diktatörlüğe ve İslam düşmanlığına kararlılıkla karşı çıktı.

Aileye ve dostlarına başsađlığı diliyoruz.

ICATAT Enstitüsü'nün arkadaşları, çalışanları ve ortakları adına

Dr. Mieste Hotopp-Riecke
Dr. Stephan Theilig
Dr. Ewa Drewnowska
Prof. Dr. Iskander Gilyazov
Monika Górká
Dr. Marat Gibatdinov
Ildar Kharissov
Prof. Dr. Adas Jakubauskas
Dominik Jakub Napiwodzki
Prof. Dr. Dilara Usmanova
Dr. Temur Kurshutov
Prof. Dr. Ismail Kerimov
Dzhemile Umerova
Dr. Hüseyin Çiçek
Ammar Awaniy
Torsten Sowada

Kazan, Magdeburg, Bernau, Berlin, Bregenz, Vilnius, Aqmescit/Simferopol // 14 Kasım 2020

Некролог Светлана Михайловна Червонная (1936-2020)

**Скорбим по нашему другу и коллеге Светлане Червонной.
Она скончалась 9 ноября 2020 года и была похоронена вчера в Торуня, Польша.**

Она была “крестной матерью” Института исследований Кавказа, Татариики и Туркестана в Германии (ICATAT e.V.), стоявшей у его колыбели, и до последних дней являлась активным членом Консультативного Совета нашего Института. У нас все еще было много совместных планов, но приходится с болью признать, что время каждого из нас ограничено.

Светлой памяти дорогой Светланы-ханум, “бабушки” Червонной

Первой и главной любовью Светланы Михайловны были татары, прежде всего - крымские. Борьба за право возвращения крымских татар на их историческую родину была ее "Карфагеном", о котором она никогда не забывала. И крымские татары по праву считают ее одной из них. Она всегда много внимания уделяла изучению и популяризации истории и культуры татар в Европе и во всем мире, не только своими книгами, но и общественной активностью, протестами, конференциями и дискуссиями, которые побуждали молодых ученых последовательно отстаивать права национальных меньшинств и демократию. Для нее наука была не какой-то изолированной от реальности областью, а большой социальной ответственностью.

Именно благодаря ее усилиям был открыт уникальный Центр изучения татарской книги (CENTRE FOR KITAB STUDIES) при Университете Николая Коперника в Торуня (Польша). Окончила МГУ им. М.В. Ломоносова, аспирантуру Академии художеств СССР, была избрана почетным доктором Тбилисского госуниверситета им. И.Джавахишвили и Карачаево-Черкесского госуниверситета.

Светлана Михайловна Червонная - искусствовед, культуролог, профессор, заслуженный деятель искусств Республики Татарстан, ярая защитница татар во всем мире.

Значительная часть ее жизни и научных интересов была связана с Казанью, Крымом, а также с Берлином и Магдебургом в Германии, Кавказом и всем татарским миром в целом. Ее книги «Искусство советской Татарии» (1978), «Современное исламское искусство народов России» (2008) являлись первыми в своем роде, и еще долго оставались уникальными, комплексными исследованиями искусства татар и мусульманских народов России. В Берлине и Магдебурге она также опубликовала множество статей и книг, инициировала конференции и встречи, например, в Бундестаге Германии, Министерстве иностранных дел и Секретариате по делам меньшинств. Ее всегда интересовали национальные культуры, процессы их взаимодействия и взаимовлияния, национальные движения народов России и Советского Союза, выражение их идеалов в искусстве.

Все, кто ее знал, запомнят Светлану ханум, как талантливого и увлеченного ученого, женщину непреклонной воли, бескомпромиссного борца, верного своему научному и гражданскому кредо, как невероятно энергичного, мудрого, отзывчивого человека.

Период пандемии сделал невозможными наши встречи в этом году: Конгресс тюркологов и Конгресс DAVO в Варшаве и День тюркологов в Майнце были перенесены на 2021 и 2023 годы, соответственно, совместные проекты по написанию книг остаются незавершенными, а наши летние школы в Марселе и Ретимно, теперь придется проводить без ее участия.

Вместе с нашими коллегами из Крыма, Татарстана, Польши, Австрии и Германии мы оплакиваем потерю смелого, веселого и человеческого ученого, который был для многих из нас проводником, распространявшим редкие академические дисциплины, вселявшим уверенность в «малые народы», а другим - уважение к ним, решительно выступая против деспотизма, диктатуры и исламофобии.

Выражаем искренние соболезнования родным и близким.

Члены, друзья и научные сотрудники ИКАТАТ:

**д-р Мисте Хотопп-Рике
д-р Штефан Тейлиг
проф. д-р Адам Якубаускас
Моника Горка
д-р Марат Гибатдинов
Ильдар Харисов
проф. д-р Исскандер Гилязов
д-р Темур Куршутлов
проф. д-р Исмаил Керимов
д-р Ева Древновска
Доминик Якуб Напиводски
проф. д-р Диляра Усманова
Джемиле Умерова
Аммар Аваний
д-р Хусейн Чичек
Торстен Совада**

Казань, Магдебург, Бернау, Берлин, Брегенц, Вильнюс, Симферополь // 14 ноября 2020 г.

نعوة وفاة

(1936-2020) سفيتلانا ميكالوفنا شيرفونايا

ببالغ الحزن والأسى وصلنا خبر وفاة الصديقة والزميله العزيزة سفيتلانا شيرفونايا يوم التاسع من شهر تشرين الأول من عام 2020 حيث وريت الثراء في مدينة تورون 2020

كانت عرابة معهدنا و ناشطة في مجلسه الاستشاري حتى النهاية. لا يزال لدينا العديد من الخطط التي وضعنا أسسها معها ، ولكن علينا أن نعترف بألم وحرقة أن الوقت محدود لكل واحد منا

'كذكرى خالدة في نفوسنا تحية لسفيتلانا خانوم ،بابوشكا

كان حب سفيتلانا خانوم الأول والأكثر أهمية هو للنتار ، وخاصة أولئك القاطنين شبه جزيرة القرم. كان الكفاح من أجل حق نتار القرم في العودة إلى وطنهم التاريخي "قرطاجها" وقضيتها المحورية ، ولذلك فإن نتار القرم يعتبرونها بحق فرداً من عائلتهم . كرست دائماً الكثير من الطاقة والاهتمام للبحث والترويج لتاريخ وثقافة النتار في أوروبا وحول العالم ، ليس فقط من خلال كتبها، ولكن أيضاً من خلال العديد من الأنشطة العامة والاحتجاجات والمؤتمرات والمناقشات التي شجعت العلماء الشباب على الاستمرار في دفاعهم عن الديمقراطية وحقوق الأقليات. بالنسبة لها ، لم يكن العلم برجاً عاجياً ، بل مسؤولية اجتماعية (CENTER FOR KITAB STUDIES) بفضل جهودها المعطاءة ، تم إنشاء مؤسسة فريدة من نوعها ألا وهي مركز دراسات كتاب في جامعة نيكولاس كوبرنيكوس في تورون (بولندا) (المتخصص بالشؤون التنارية) حصلت على الدكتوراه من جامعة لومونوسوف في موسكو ، وأكملت تأهيلها هناك وأكملت دراسات العليا في أكاديمية الفنون في اتحاد الجمهوريات الاشتراكية السوفياتية

وجامعة ولاية كاراشاي - (جورجيا) حصلت على الدكتوراه الفخرية من جامعة إيفان جافاخيشفيلي الحكومية في تبليسي تشيريكس. كانت عضواً في العديد من الجمعيات الأكاديمية مثل الرابطة الألمانية للشرق الأوسط ، حيث كانت مسؤولة عن المسماة "الإسلام في أوراسيا ما بعد الشيوعية" ، كانت عضواً في الجمعية الألمانية لدراسات ICATAT مجموعة عمل أوروبا الشرقية، وعضواً في الجمعية الألمانية للفولكلور والمجلس الدولي لدراسات أوروبا الوسطى والشرقية

كانت سفيتلانا ميخائيلوفنا تشيرفونايا ناقدة فنية وعالمة ثقافية وأستاذة وخبيرة فنية مشرفة في جمهورية تتارستان ، وداعية شغوفة للنتار في جميع أنحاء العالم. يرتبط جزء كبير من حياتها واهتماماتها العلمية بكازان ، وتتارستان ، والنتار بشكل عام ، ولكن أيضاً بألمانيا ، وبرلين وماغديبورغ ، وشبه جزيرة القرم والقوقاز. ظلت مؤلفاتها "فن جمهورية النتار السوفيتية" 1978 و "الفن الإسلامي المعاصر لشعوب روسيا" 2008 (لفترة طويلة أوائل الدراسات الشاملة والفريدة من نوعها لفن النتار والشعوب المسلمة الأخرى في روسيا. في برلين وماغديبورغ نشرت أيضاً نصوصاً وكتباً ، ونظمت مؤتمرات واجتماعات ، على سبيل المثال في البرلمان الألماني ووزارة الخارجية الألمانية والأمانة العامة لقضايا الأقليات

كانت مهتمة دائماً بالثقافات الوطنية ، وعمليات تفاعلها وتأثيرها المتبادل ، كما اهتمت بالحراك الوطني لشعبي الاتحاد الروسي والاتحاد السوفيتي ، فضلاً عن رغبتها الدائمة في التعبير عن مُثلهم وقيمهم الفنية. سوف يتذكر كل من عرف سفيتلانا خانوم أنها عالمة موهوبة ومتحمسة ، امرأة ذات إرادة صلبة، مقاتلة لا هوادة لديها ، وفية لعقيدها العلمية والمدنية ، نشيطة بشكل لا يصدق وذكية وسريعة التجاوب

DAVO جعل زمن الوباء لقاءاتنا ولم شملنا أمراً مستحياً هذا العام ، تم تأجيل كل من مؤتمر التركولوجيا في وارسو ومؤتمر اليوم التركي في ماينز إلى 2021 و 2023 ، ولا تزال مشاريع الكتب المشتركة غير مكتملة ومدارسنا الصيفية في كل من مرسيليا وريثيمون ستعقد دون وجود سفيتلانا خانوم

جنباً إلى جنب مع زملائنا من شبه جزيرة القرم ، وتتارستان ، وبولندا ، والنمسا ، وألمانيا ، نحزن على فقدان أكاديمي مثير للجدل مثلها وأمرأة مبهجة ومحبة للناس. كانت مرشداً للكثير منا ، وشجعت "باحثي الأوركيد" و "الشعوب الصغيرة" بثقة واحترام لا مثيل لهما وعارضت بحزم الاستبداد والديكتاتورية والعداء للإسلام أينما حلوا

نقدم تعازينا الحارة للعائلة والأصدقاء

Dr. Mieste Hotopp-Riecke
Dr. Stephan Theilig
Dr. Ewa Drewnowska
Prof. Dr. Iskander Gilyazov
Monika Górka
Dr. Marat Gibatdinov
Ildar Kharissov
Prof. Dr. Adas Jakubauskas
Dominik Jakub Napiwodzki
Prof. Dr. Dilara Usmanova
Dr. Temur Kurshutov
Prof. Dr. Ismail Kerimov
Dzhemile Umerova
Dr. Hüseyin Çiçek
Ammar Awaniy
Torsten Sowada